

2001 YILI OCAK- TEMMUZ DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde dış ticaret açığı % 71,2 oranında azalarak 3.404 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 9,2,
- bavul ticaretinin % 9,8 artmasına karşın,
- ithalat harcamalarının (CIF) ise % 21,6 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 27,7 oranında azalarak 4.285 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 5.894 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 881 milyon ABD doları fazla ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde, 1.544 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 18.166 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1.696 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 19.612 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1.136 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 29.989 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde, 460 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 23.016 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 11.823 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde % 71,2 oranında azalışla 3.404 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Temmuz 2000	Ocak-Temmuz 2001	% Değişim
İhracat FOB	18.166	19.612	7,9

Bavul ticareti	1.544	1.696	9,8
İthalat FOB	-29.989	-23.016	-23,3
Altın ithalatı	-1.136	-460	-59,5
Dış Ticaret Açığı	-11.823	-3.404	-71,2

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 16 oranında artarak, 4.202 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 20 oranında artarak 1.763 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer** mal ve hizmet gelirleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 31,9 oranında azalarak 4.623 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 25,6 oranında artmasına karşın, **turizm giderleri** % 2,5 **diğer** mal ve hizmet giderleri ise % 28,5 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 4.223, 1.202 ve 3.133 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 34,6 oranında azalarak, 1.750 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 2.027 milyon ABD doları artarak 2.159 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 298 milyon ABD doları azalarak 366 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.793 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 5.527 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 172 milyon ABD doları tutarında net geri ödeme gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 230 milyon ABD doları ve 315 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir. 2001 yılına ilişkin sözkonusu rakam; Mart ve Mayıs 2001 aylarına ait, bankalardan alınan verilerdeki düzeltme paralelinde yapılan değişikliği de içermektedir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 712 milyon ABD doları net **alım** ve 3.568 milyon ABD doları net **satım** gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 6.009 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 4.055 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 2.637 milyon ABD doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 995 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir..

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 9.727 milyon ABD dolarından 7.049 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, diğer sektörlerin ve bankaların borçlanmasıyla 2.167, 915 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde, 7.487 milyon ABD dolarından 8.150 milyon ABD dolarına çıkmıştır..

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 397 milyon ABD doları ve 106 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 217 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 201 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 1.185 milyon ABD doları artış, 2001 yılının aynı döneminde 842 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 2.096 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise 7.580 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde net 1.940 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 4.420 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlerle ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde net 950 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise net 1.346 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde net 76 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise net 211 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 2.870 milyon ABD doları net kullanım ve 6.504 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir..

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 774 milyon ABD doları azalmış, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde de, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 1.076 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Temmuz döneminde 2.524 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Temmuz döneminde 4.327 milyon ABD doları azalmıştır.